

Orman Mühendislerinin Çalışma Alanları Hakkında Tartışılan Konulara İlişkin Değerlendirmeler

Sedat Ayanoglu^{1*} Aynur Aydın Coşkun¹ Yusuf Güneş¹
Devrim Elvan¹ Nimet Velioglu¹

¹ İ.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Hukuku Anabilim Dalı

* Tel: 02122261100 Dahili : 25308, E-Posta: ayano52@istanbul.edu.tr

Kısa Özet

Devlet orman işletmeciliği ve Devlet mülkiyeti prensiplerine bağlı olarak Ormanların %99,9 u devlete ait olan ülkemizde ormanlara ilişkin iş ve işlemler, Orman Fakültelerinde Orman Mühendisliği lisans eğitimini tamamlayan “orman mühendisleri”nin kamuda görevlendirilmesi ile yapılmaktadır. Kamuda çalışan orman mühendislerinin görev ve yetkileri, “Devlet Orman İşletmesi ve Döner Sermaye Yönetmeliği”nde belirtilmişken, serbest çalışan orman mühendislerinin hak ve yetkilerine ilişkin ilk kanun yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Kanun, orman mühendislerinin serbest çalışabilmesinin hak ve yetkilerini düzenlerken, aynı zamanda kamunun küçülme politikasının bir sonucu olarak ormancılık iş ve işlemlerinin serbest orman mühendislerinin kuracağı özel sektöre yaptırılmasının önünü açmaktadır.

Kanun konuyla ilgili genel çerçeveyi çizerken tartışmaya açık bir çok konunun ise yönetmelikle düzenleneceğini belirtmiştir. Yapılan bu çalışmayla Kanunda yazılı orman mühendislerinin çalışma konuları irdelenmiş ve konuyla ilgili kamuoyunda tartışma yaratan hususların değerlendirilmesi yapılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Orman, orman mühendisliği, kanun

An Assesment on the Scope of Work Fields of Forest Engineers

Abstract

Following state entrepreneurship and public ownership in forestry, 99.9% of total forestlands belongs to the State and forestry practices and activities have been carried out by hiring forest engineers graduated from forestry faculties and holding bachelors degree in forestry. The authority and obligations of forest engineers who hired in public sector are provisioned in a regulation called, “State

Yayın Komisyonuna Sunulduğu Tarih : 13.03.2007
Yayına Kabul Edildiği Tarih : 18.07.2007

Forest Enterprise and Revolving Fund Regulation, whereas the authorities and responsibilities of the ones hired in private sector or who establish his own office dealing with forestry issues are provisioned in a newly enacted statute called "The Law on Forest Engineering, Wood Work Industrial Engineering" dated July, 08 2006 and put into practice. The said law has several provisions dealing with rights and responsibilities of forest engineers and wood work industrial engineers. This law also opens a path for the said engineers on the ground that forestry activities and practices might be transferred from public sector to private one that will be established by those engineers as a result of the public policy aiming to minimize the public sector

Keywords: Forest, forest engineer, law

1. Giriş

Ormanlık mesleğinin gelişen ve değişen dünya ortamında yerini bulmasında atılacak ilk adım; mesleğin genel yapı ve özellikleri temel alınarak ülke ve dünya gerçekleri ışığında; çalışma alanı, görev ve yetki tanımları yapılmış meslek statüsüne kavuşturulmasıdır.

Ülkemizde ilgili mevzuat hükümleri uyarınca bir meslek ve bu mesleğin unvanını alabilmenin, ancak o meslekle ilgili lisans eğitimi yapmakla mümkün olacağına kuşkuyla yer bulunmamaktadır. Diğer bir deyişle, bir meslek veya meslek unvanını ancak lisans öğretimi sağlayabilmektedir. Buna karşılık yüksek lisans öğrenimi, belirli bir konuda uzmanlaşmanın ilk basamağını oluşturmaktadır; ancak, kişilere bu eğitime göre bir meslek veya mesleki unvan sağlamamaktadır.

Çalışmanın konusu olan 29/6/2006 tarihli 5531 Sayılı Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanun bu amaca yönelik atılmış önemli bir adımdır. Kanun ile orman mühendisliği mesleğinin çalışma alanları belirlenmekte bu alanlardaki hak ve yetkiler düzenlenmektedir. Yapılan bu düzenlemeyle, Kanunun gerekçesinde de belirtildiği üzere, bugün Devlet tarafından yapılmakta olan birçok ormancılık teknik hizmetlerinin Devletin denetiminde oluşturulacak özel sektör tarafından da yapılmasının sağlanması hedeflenmektedir.

1. Kanunun Orman Mühendisliği Çalışma Alanları Bölümünün İncelenmesi

Bu makalede "Mesleğin Konusu" başlığını taşıyan Kanunun 4. maddesi incelenecektir. Madde içerisinde orman mühendisliği mesleğinin konuları uzmanlık alanlarına göre sıralanmıştır. Ayrıca Kanunun 5. maddesinin mesleğin faaliyet

konularını, hak, yetki ve sorumluluğunu belirtmesinden dolayı iki maddenin bağlantılı olması nedeniyle birlikte ele alınmıştır.

Kanunun 4.maddesinde yazılı orman mühendisliği mesleğinin konusu bir başka ifadeyle "çalışma alanları" şu şekildedir:

Orman mühendisi ve orman yüksek mühendislerinin faaliyet konuları; (Anonim 2006);

Devlet ormanlarında, Hazine arazilerinde, kamu kurum ve kuruluşlarına ait arazilerde, gerçek ve tüzel kişilere ait arazilerde ormanların doğal ve yapay olarak kurulması, mevcut olanlarla birlikte bakımı ve iyileştirilmesi, bozuk ormanların imar ve ıslahı, enerji ormanları tesis ve bakımı,

Orman ağaç, ağaççık ve florasına ait tohum üretimi ve aşılama, tohum ve ağaç ıslahı, fidanlık kurma, yönetme, işletme, fidan ve bitki nakli, standardizasyonu ve sertifikalandırılması,

Ağaçlandırma, erozyonla mücadele, sel ve çığ kontrolü, havza amenajmanı, entegre havza ıslahı ve kırsal kalkınma planlama, projelendirme ve uygulama çalışmaları ile orman içi, bitişigi ve üstü meraların sınırlarının belirlenmesi, ıslahı, korunması, planlanması,

Orman topraklarının etüt, analiz, ıslah ve bonitet belirlemesi, yetiştirme ortamı analizi, envanteri ve mevcut haritalar üzerinde işaretlenmesi,

Orman alanlarında av ve yaban hayvanlarının çoğaltılması, envanter çalışmaları ile orman ekosistemleriyle doğrudan ya da dolaylı habitat bağlantısı olan yaban hayvanlarına ilişkin olarak avlak, koruma alanı ve rezerv alanı tefriki, planlaması, tesisi, yönetimi,

Orman içi su kaynaklarının geliştirilmesi, etüt, envanter, planlama ve projelendirmesi, milli parklar, orman içi dinlenme ve mesire yerleri ile rekreasyon alanlarının tespiti, tefrik, envanter ve düzenlenmesi, rekreasyon yönetimi ve işletmeciliği, uzun devreli gelişme planı çalışmaları, peyzaj planlarına uygun uygulamaların yapılması,

Orman kaynakları planlaması, orman sınırlaması, arazinin yorumlanması ve mülkiyet çalışmalarının yapılması, uydu görüntüleri ve hava fotoğraflarının ormancılık amaçları doğrultusunda yorumlanması ve mevcut haritalara işlenmesi,

Orman yangınları ve zararlılarıyla mücadele, orman yolları ile orman yangın emniyet yolu ve şeritlerinin plânlaması, etüdü, yapımı, bakımı ve kontrolünün yapılması,

Orman ekosistemleri, gen ve biyosfer rezervleri ile biyotop alanların kurulması, orman ağaç, ağaççık ve florasına ait gen koruma alanlarının planlanması, kurulması, yönetilmesi,

Kent ormancılığı çalışmaları, çevre düzenlemesi, orman alanlarında çevresel etki değerlendirmesi,

Ormana, ormancılık işlevlerine, orman ekosistemlerine ait flora ve faunayla ilgili iş ve işlemlerin yapılması,

Orman ve ormancılıkla ilgili yukarıdaki işlere benzer iş ve hizmetlerin yapılmasıdır.

Hak, yetki ve sorumluluklar ise faaliyet konuları ile sınırlı kalmak koşuluyla, 5.maddede aşağıdaki gibi belirlenmiştir;

Araştırma-geliştirme, çevresel muhasebe, zarar ziyan belirleme, maliyet hesaplama, fizibilite raporu, tasarım, keşif, plan ve projeler hazırlamak ve uygulamak,

Standardizasyon, belgelendirme, kalite kontrolü, stok kontrolü yapmak, tasdik etmek,

Kontrol, denetim, muayene, hakemlik, eksperlik, teknik müşavirlik, danışmanlık, yeminli danışmanlık ve bilirkişilik yapmak, raporlar hazırlamak,

Ormanlık ve orman ürünleri konularında serbest müşavirlik büroları ile ormanlık ve orman ürünleri konularında serbest yeminli müşavirlik büroları açmak, laboratuvarlar açmak,

Özel müesseseler ile işletmeler kurmak, yönetmek ve bunların sorumlu müdürlüğünü yapmak, ormanlık karantina ve rehberlik hizmetlerini yürütmek,

Her türlü odun ve odun dışı orman ürünleri ile orman endüstrisi dahil her türlü ormanlık çalışmaları için gerekli olan fidan, bitki, alet ve edevatın ihracat ve ithalat işlemleri ile ilgili hizmetleri yapmaya ve yürütmeye yetkilidir.

Çalışmanın başında da ifade edildiği üzere çalışma, orman mühendisliğinin mesleki konuları temel alınarak hazırlanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda 4. maddenin gereği olan Kanunun 5. maddesi temel alınmamış ve kamuoyunda da tartışılan, meslek konusu başlıklı 4. maddesi irdelenmiştir.

Kanun, tasarı halindeyken diğer meslek disiplinleri tarafından da incelenmiş ve meslek konularına ilişkin eleştiriler gelmiştir. Yapılan eleştiriler incelendiğinde, bulguların özellikle orman mühendisliği çalışma konuları üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Yapılan bu eleştirilerden¹ kamuoyuna yazılı olarak duyurulanlar incelenerek 8 başlık altında toplanmaya ve irdelenmeye çalışılmıştır.

- Kanun ile ilgili olarak eleştirilerin yoğunlaştığı ve orman mühendisliği konusu içinde olmaması gerektiği ifade edilen hususlar aşağıdaki gibi belirlenmiştir:
- Orman topraklarının etüt, analiz, ıslah ve sınıflandırılması, yetiştirme ortamı analiz, envanter ve mevcut haritalar üzerinde işaretlenmesi,
- Orman içi, bitişliği ve üstü meraların tefriki, ıslahı, korunması, planlanması,
- Orman içi su kaynaklarının geliştirilmesi, etüt, envanter, planlama ve projelendirme
- Çevresel etki değerlendirmesi
- Kent ormanlığı çalışmaları, milli parklar, orman içi dinlenme ve mesire yerleri ile rekreasyon alanlarının tespit, tefrik, envanter ve düzenlenmesi, rekreasyon yönetimi ve işletmeciliği,
- Peyzaj planlaması ve uygulaması,
- Entegre havza ıslahı ve kırsal kalkınma planlama, projelendirme ve uygulama çalışmaları,
- Biyosfer alanları ve biyotop alanları,

Yukarıda ifade edilen ve orman mühendisliği meslek konusu olması eleştirilen konularla ilgili olarak ulaşılan bulgular şu şekilde sıralanabilir.

2.1 Orman topraklarının etüt, analiz, ıslah ve sınıflandırılması, yetiştirme ortamı analiz, envanter ve haritalanması

Konuyu irdelemeye geçmeden önce 6831 sayılı Orman Kanunu'nun orman tarifinin yapıldığı 1. maddesini hatırlamakta yarar bulunmaktadır. 6831 sk md 1'e göre "Tabii olarak yetişen ve emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık toplulukları yerleriyle birlikte orman sayılır". Kanunun orman tanımında bulunan "yerleriyle" ifadesinden asli unsur olan arazi yani toprak ile beraber orman tanımı yapılmaktadır. Bu tanım orman mühendislerinin çalışma alanlarını netleştiren genel tanımlardan en önemlisi olarak düşünülmelidir. Bununla beraber Çevre ve Orman Bakanlığı Taşra Teşkilatının Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin²; Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Şube Müdürlüğü görevlerinin yazılı olduğu 9/ğ maddesinin; "Fidanlık, tohum bahçesi, ağaçlandırma ve erozyon kontrolü, rehabilitasyon faaliyetleri ile ilgili her türlü toprak ve su etütlerini yapmak veya yaptırmak" hükmünde olduğunun altı çizilmelidir.

Yukarıda belirtilen hükümlerin dışında, Çevre ve Orman Bakanlığı çalışmalarından örnekler verilmesi mümkündür. Bakanlık bünyesinde 2004 yılına kadar 6 adet Orman Toprak Laboratuvar Müdürlüğü³ bulunmakta idi. 27/2/2004 Tarihli ve 2004/6967 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (Anonim 2006c) ile kapatılan bu müdürlükler, kapatıldıkları güne kadar toprak etüt, analiz, ve sınıflandırma konularında çalışmışlardır⁴. Bugün kapatılan birimlerin görevlerini araştırma müdürlükleri yerine

² 4856 Sayılı Kanunun 30 uncu ve geçici 1 inci maddesine dayalı olarak çıkarılan Çevre ve Orman Bakanlığı Taşra Teşkilatının Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

³ 1 — Antalya Orman Toprak Laboratuvar Müdürlüğü

2 — Elazığ Orman Toprak Laboratuvar Müdürlüğü

3 — Erzurum Orman Toprak Laboratuvar Müdürlüğü

4 — İzmir Orman Toprak Laboratuvar Müdürlüğü

5 — Zonguldak Orman Toprak Laboratuvar Müdürlüğü

6 — Trabzon Orman Toprak Laboratuvar Müdürlüğü

⁴ Söz konusu birimlerin çalışma sahası ve konuları hakkında İzmir Orman Toprak Laboratuvar Müdürlüğü örneği verilecek olursa birimin çalışma sahası ve konuları aşağıdaki gibi ifade edilmiştir

- AGM,OGM,ORKÖY, Milli Parklar, Araştırma Kurumları, Üniversiteler, Askeri Birlikler, Köy Tüzel Kişilikleri, Belediyeler ile diğer kamu ve özel kuruluşlara ait sahalarda faaliyet göstermektedir.

Müdürlük bu sahalarda;

- Her türlü toprak, su, bitki analizlerinin yapılması

- Çeşitli türlerin ağaçlandırmaya uygunluğu

- Tür değişikliği

- Sorunlu sahalarda sorunların saptanması ve çözüm önerilerinin hazırlanması

- Fidanlıklarda rotasyon planları için toprak analizlerinin yapılarak, uygun bir toprak yönetimine yönelik önerilerin sunulması

- Bitki yetiştiriciliğinde uygun yetiştirme ortamlarının ve koşullarının düzenlenmesi

- Toprak ıslah önerilerinin yapılması

- Gübreleme ihtiyacının belirlenmesi ve gübreleme önerilerinin yapılması

¹⁾ TMMOB Görüşü (Anonim, 2006a)

²⁾ TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası'nın Görüşü (Anonim, 2006b)

³⁾ Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölüm Görüşü

getirmektedir. 4856 Sayılı Kanunun⁵ 14. maddesi ile görev alanı belirtilmiş Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, araştırma müdürlükleri alt birimleri ile söz konusu hizmetleri vermektedir. Bu müdürlüklerden birini, Su, Hava Etüt ve Analizleri Şube Müdürlüğü oluşturmaktadır. Müdürlüğün çalışma esasları⁶ incelendiğinde toprak etüd ve analizleri konusunda hangi çalışmaları yaptığı görülmektedir. Belirtilen esaslar dahilinde görev yapan ve orman mühendislerinden oluşan Batı Karadeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü Orman Ekolojisi Ve Toprak Araştırmaları Bölüm Başmühendisliği'ni bu konuya örnek olarak göstermek mümkündür (Anonim 2006d).

- Toprak ve yetiştirme ortamı verimlilik özelliklerinin bitki gelişimine etkisine yönelik araştırmalar yapılması
- Çevre kirliliğine yönelik (asit yağmurları, su ve toprak kirliliği) analizlerin yapılarak projelerin geliştirilmesi
- ÇED yönelik analiz ve değerlendirmelerin yapılması
- Özel ağaçlandırma projeleri için analiz ve önerilerin yapılması
- Özel fidanlık tesisi konusunda toprak, su analizlerinin yapılarak değerlendirilmesi konularında faaliyet göstermektedir.
- Laboratuvar projeleri;
- Sabuncubeli Kızılcım Ağaçlandırma Sahası toprak özelliklerinin ağaç gelişmesine etkileri
- Kaplı Karaçam ve Kızılcım Fidanları için farklı Yetiştirme Ortamları
- Karşıyaka Orman Fidanlığı topraklarında pH değerinin düşürülmesi için uygun kükürt dozunun belirlenmesi
- Kaplı Kızılcım Fidanları için uygun su miktarlarının belirlenmesi
- Yastıkta yetiştirilen Kızılcım Fidanları için uygun su miktarlarının ve sulama zamanının belirlenmesi
- Kızılcım Fidanlarında Sulama - Beslenme İlişkisi
- Batı Anadolu'da Fıstıkçamının Gelişmesini Etkileyen Faktörler
- Farklı Gübre Miktarlarıyla Kapta Yetiştirilmiş Kızılcım Fidanlarının Arazi Adaptasyon Denemesi Denizli
- Farklı Su Miktarları ile Yetiştirilmiş Kaplı Kızılcım Fidanlarının Arazi Adaptasyon Denemesi. Narlıdere/İzmir
- Gökova Fidanlığında Farklı Gübre Miktarları ile Yetiştirilmiş Fidanların Arazi Adaptasyon Denemesi
- Cevizin Toprak İstekleri (Anonim 2006e)
- ⁵ 1.5.2003 tarihli ve 4856 Sayılı Çevre Ve Orman Bakanlığı Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun
- ⁶ Toprak, Su, Hava Etüt ve Analizleri Şube Müdürlüğü'nün görevleri şunlardır;
- a) Bakanlık ve bağlı kuruluşların merkez ve taşra birimleri ve Bakanlık dışı kurum ve kuruluşlar tarafından talep edilen toprak, bitki, su ve hava kalitesiyle ilgili etüd ve analizlerinin bir program dahilinde yapılmasını sağlamak,
- b) Toprak laboratuvar analizlerine ilişkin verileri toplayarak bir veri tabanı oluşturmak ve söz konusu verileri güncelleştirerek etkin kullanımını sağlamak,
- c) Bakanlığımız laboratuvar birimlerince ihtiyaç duyulan her türlü yayın, doküman, alet ve ekipmanın temin edilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yapmak,
- d) Bakanlık birimleri ve Bakanlık dışı kurum ve kuruluşlar tarafından laboratuvar birimlerinden talep edilen bilgileri, ya da laboratuvar birimleri tarafından anılan kurum ve kuruluşlardan talep edilen bilgileri sağlamak,
- e) Laboratuvar birimleri personelinin yurt içi ve yurt dışı kurum ve kuruluşlarda staj, burs ve eğitimi konularında eşgüdümü sağlayarak gerekli çalışmaları yürütmek,
- f) Laboratuvar çalışmalarını ile ilgili verilerin değerlendirilmesine yönelik analiz teknikleri için geliştirilmiş bilgisayar programlarının temin edilmesine, çözümlenmesine ve bu konuda yeni programlar hazırlanmasına yardımcı olmak,
- g) Laboratuvar birimleri ile ilgili olarak düzenlenecek her türlü toplantı, konferans, seminer ve sempozyumlar konusunda ilgili birim, kurum ve kuruluşlarla gerekli eşgüdümü ve işbirliğini sağlamak,
- h) Daire Başkanlığınca verilecek diğer görevleri yapmak.

Diğer yandan 4857 sayılı İş Kanunu'nda, hangi işlerin sanayi, ticaret, tarım ve orman işlerinden sayılacağı belirtildiği gibi; "Sanayi, Ticaret, Tarım ve Orman İşlerinden Sayılan İşlere İlişkin Yönetmeliğin" 4/C maddesi⁷ ile de tarım ve orman işleri sayılmıştır. İlgili fıkradan da anlaşılacağı üzere; toprak, mera, su koruma vs gibi işler tarım ve orman ortak işleri arasında belirtilerek sadece bir meslek grubuna maledilmemiştir.

Bu konu ile ilgili son olarak, merkezi Ankara'da olan ve A. Ü. Ziraat Fakültesi Toprak İlmi Bölümü öğretim üyelerinin öncülüğünde kurulan Türkiye Toprak İlmi Derneği çalışma esasları örnek olarak gösterilebilir. Türkiye'de teorik ve pratik sahalarda toprak ilmini geliştirme, yayma ve benimsetme amacı ile kurulan Dernek Tüzüğü'nün 8. maddesi⁸ Derneğin tabii üyelerini belirtmiş ve bu bağlamda toprak ilmi konusunda Ziraat ve Orman Fakültelerini ilmi çalışmalar yapmaya haiz kılmıştır (Güler ve Çobanoğlu, 1998).

2.2 Orman içi, bitişiği ve üstü meraların tefriki, ıslahı, korunması, planlanması

Mera; Hayvanların otlatılması ve otundan yararlanılması için tahsis edilen veya kadimden beri bu amaçla kullanılan yer olarak tanımlanmıştır⁹. Meraların orman sınırları içinde bulunması durumu ise "Orman İçi Mera" olarak tanımlanmaktadır¹⁰.

⁷ C) Tarım ve Orman İşleri

1. Her tür meyveli ve meyvesiz bitki, tohum, fide, fidan, sebze, tarla ürünleri, yem ve süs bitkilerinin üretimi, yetiştirilmesi, ıslahı ile ilgili her tür toprak işleri, ekim, dikim, aşı, budama, sulama, gübreleme, hasat, harman, devşirme, temizleme, hazırlama, ayırma işlemleri, hastalık ve zararlılarla mücadele, ortaklaşa ödeme usulü ile tarımsal sulama sistemlerinin işletilmesi, toprak ıslahı, çayır, mera toprak ve su korunması gibi işler,
2. Her tür iş ve gelir hayvanı üretme, yetiştirme, ıslah, bakım, güdü, terbiye, hastalık ve asalaklarıyla mücadele, kırkım, sağım ve ürünlerinin elde edilmesi, toplanması, muhafaza işleri,
3. 854 sayılı Deniz İş Kanunu hükümleri saklı kalmak koşulu ile su avcılığı, kara avcılığı ve bu yollardan elde edilen ürünlerin saklanması, taşınması işleri,
4. Fidanlık ve ormanlık yetiştirme, doğal ve yapay tensil, fidan ve ağaç dikim, sulama, bakım ve ıslahı, koruma, yangın ve zararlılarla mücadele, tohum toplama, ormancılık araştırma, amenajman, silvikültür, orman ürünlerinin üretilmesi, orman işletme işyeri sahası içerisinde depolara taşıma, sınıflandırma, istifleme, düzenleme, milli parkların düzenlenmesi, bakımı, korunması ve geliştirilmesi işleri (Anonim 2006f).

- ⁸ a.Ziraat ve Orman Fakülteleri Dekanları
b.Ziraat ve Orman Fakültelerinin Öğretim Üyeleri ve Yardımcıları
c.Toprak İlmi ile ilgili Bakanlar

- d. Fıkra (c) 'deki Bakanlıklar Müsteşarları ve bu Bakanlıklara bağlı Genel Müdürler ve toprak ilmi ile ilgili seksiyon Müdürleri ve bunların uzmanları ve Araştırma Müesseseleri mensupları
- e. Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Başkanı, Ziraat ve Orman Mühendisleri Odaları Başkanları
- f. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Ziraat Mühendisleri Birliği, Ormanlıklar Derneği, Yeşil Türkiye Ormanlıklar Derneği, Ziraatçılar Derneği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Türkiye Çiftçi Teşekkülleri Federasyonu, Türkiye Tabiatını Koruma Derneği Başkanları İle Toprak İlmi ile ilgili diğer derneklerin başkanları

⁹ 1998 tarihli 4342 Sayılı Mera Kanunu md 1 (Güler ve Çobanoğlu, 1998)

¹⁰ Orman İçi Mera Islahı Tamim No : 7 (Anonim, 2006h)

Ormanlık faaliyetlerinden, bilhassa ağaçlandırma, erozyon kontrolü ve enerji ormanı tesis çalışmalarının bir plan ve proje bazında düzenli ve aksamadan yürütülebilmesi; orman içi köylüsünün ekonomik durumunun iyileştirilmesine ve dolayısıyla, ormanlık alanlar üzerindeki hayvan otlatma baskısının en aza indirilmesine bağlı olduğu bilinmektedir.

6831 Sayılı Orman Kanununun, otlak ve mera işleri başlıklı IV. bölüm 22 nci maddesi "Orman Bakanlığı, Devlet Ormanları içindeki ağaçsız otlak, yaylak ve kışlakların tanzimi, ıslahı hususunda gerekli tedbirleri alır" hükmündedir (Aras, 2002). Ayrıca 4856 Sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2 md/ p bendinde, "Devlet ormanları içindeki otlak, yaylak ve kışlakları özel mevzuatına göre ıslah etmek, otlatma amenajman plânlarını yapmak veya yaptırmak" bakanlığın görevleri arasında sayılmıştır (Anonim 2006h). Yine aynı kanununun 11. maddesinde Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü'nün görevleri belirtilmiş, buna göre "bozuk orman alanlarında ve gerektiğinde verimli orman alanlarında ağaçlandırma, erozyon kontrolü, orman içi mera ıslahı, sosyal ormancılık faaliyetlerine ait plân ve projeler ile bu plân ve projelerin gerektirdiği her türlü çalışmayı yapmak ve yaptırmak" olarak ifade edilmiştir (Anonim 2006h). 4856 Sayılı Kanunun Çevre ve Orman Bakanlığı Taşra Teşkilatının Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin (Anonim 2006f), Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Şube Müdürlüğü'nün görevlerinin yazılı olduğu 9. maddesi ile Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Mühendisliği'nin görevlerinin yazılı olduğu 14. maddesi de; mera ıslahı çalışmalarının projesine ve tekniğine uygun şekilde yapılması ve kontrol edilmesi hükmündedir.

Orman mevzuatının yanı sıra 4342 Sayılı Mera Kanunu'nun 6. maddesi; mera, yaylak ve kışlakların tespit, tahdit ve tahsisi için oluşturulacak komisyona ilişkin bir düzenlemedir (Güler ve Çobanoğlu, 1998). Kanunun bu maddesi orman içi, orman kenarı ve orman üst sınırında bulunan mera, yaylak ve kışlakların tespit, tahdit ve tahsisi çalışmalarında, ilgili orman teşkilatından bir orman mühendisinin komisyonda üye olarak görev almasını, bununla beraber yine bir orman mühendisinin, orman içi, orman kenarı ve orman üst sınırı meraları ile ilgili olarak, il merkezi ve ilçelerde, tespit, ölçme, harita yapma ve yer gösterme çalışmalarını yapacak teknik ekipler içinde yer almasını emretmiştir.

Konuyla ilgili diğer bir husus ise, orman, park-bahçe ağaçları, ağaççıkları ve çalıları fidanı yetiştiricilerinin finansman ihtiyaçlarının uygun koşullarda karşılanması, verimliliğin ve kalitenin artırılması amacıyla 5/1/2005 tarih ve 2005/8378 Karar sayılı Bakanlar Kurulu Kararıdır. Karara göre, gerçek ve tüzel kişilere Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi ve Tarım Kredi Kooperatiflerince düşük faizli kredi kullanılmaktadır. Bu amaç ile yürürlüğe giren Orman ve Park-Bahçe Ağaçları, Ağaççıkları ve Çalıları Fidanı Yetiştiriciliği Hakkında Tebliğ hükümleri gereğince Krediyeye esas proje raporları, Genel Müdürlükçe her yıl yayınlanan "İhale ile Yapılacak Ağaçlandırma, Toprak Muhafaza, Rehabilitasyon, Mera Islahı, Kavak

Ağaçlandırması ve Fidanlık Çalışmalarına Ait Birim Fiyat Cetveli"ne uygun keşif ve metrajlar, herhangi bir kamu kurum ve kuruluşunda görev yapmayan orman mühendisince hazırlanır (md 5) denilmektedir (Anonim 2006 ı).

Bu bilgiler ışığında, Kanunun "mesleğin konusu" başlıklı 4. maddesinde yer alan orman içi, bitişiği ve üstü meraların tefriki, ıslahı, korunması ve planlanmasının, orman mühendisliği meslek konusu olmadığını söylemek mümkün değildir.

2.3 Orman içi su kaynaklarının geliştirilmesi, etüt, envanter, planlama ve projelendirilmesi

Tartışılan diğer bir meslek konusu ise "orman içi su kaynaklarının geliştirilmesi, etüt, envanter, planlama ve projelendirme" kısmıdır. Bu hususa ilişkin 4856 Sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun'un, Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü'nün görevleri bölümünün yer aldığı 13/c maddesi "Yaban hayatı ve kara av kaynakları ile orman içi su kaynakları, dere, göl, gölet ve sulak alanların ve hassas bölgelerin korunması, geliştirilmesi, kara avcılığının düzenlenmesi, av kaynaklarının işletilmesi ve kontrolü ile ilgili her türlü etüt, envanter, plânlama, projelendirme, uygulama ve izlemeye ilişkin iş ve işlemleri yapmak ve yaptırmak, bu hizmetlerle ilgili tesisleri kurmak ve kurdurmak" hükmündedir (Anonim 2006h). Bununla beraber Çevre ve Orman Bakanlığı Taşra Teşkilatının Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin Doğa Koruma ve Millî Parklar Şube Müdürlüğü 12/c¹¹, Doğa Koruma ve Millî Parklar Mühendisliği 17/a¹² maddeleri de benzer hükümlerdir.

Ayrıca 1.7.2003 yürürlüğe giren Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği, bu alanlara ilişkin düzenlemeler içermektedir. İlgili yönetmelikte sorumlu genel müdürlük Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü olarak belirtilmiştir. Bu birimde büyük oranda orman mühendislerinin görev yaptığının altı çizilecek olursa, yönetmeliğin

¹¹ Madde 12 — Doğa Koruma ve Millî Parklar Şube Müdürlüğü'nün görevleri şunlardır

c) Görev alanı dahilinde, millî park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, tabiat anıtı, mesire yeri, yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları ile Orman Genel Müdürlüğü'nce verilenler hariç olmak üzere orman içi su kaynakları, dere, göl, gölet ve sulak alanların ve hassas bölgelerin korunması, geliştirilmesi, avlakların, av kaynaklarının ve üretme istasyonlarının işletilmesi ve kontrolü ile ilgili her türlü etüt, envanter, planlama, projelendirme, uygulama ve izlemeye ilişkin iş ve işlemleri yapmak veya yaptırmak, mülkiyet ile ilgili konuları takip etmek (Anonim, 2006h).

¹² Doğa Koruma ve Millî Parklar Mühendisliği

Madde 17 — Doğa Koruma ve Millî Parklar Mühendisliğinin görevleri şunlardır:

a) Millî park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, tabiat anıtı, mesire yeri, yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları, üretme istasyonları ve yerleri ile izinleri Orman Genel Müdürlüğü'nce verilenler hariç olmak üzere orman içi su kaynakları, dere, göl, gölet ve sulak alanların ve hassas bölgelerin korunması, geliştirilmesi, av kaynaklarının işletilmesi ve kontrolü ile ilgili her türlü etüt, envanter, planlama, projelendirme, uygulama ve izlemeye ilişkin iş, işlem ve teklifleri yapmak ve mülkiyet ile ilgili konuları takip etmek (Anonim, 2006h).

koruma ve kullanım ilkelerinin belirlendiği 5. maddesinde¹³ yazılı görevlerin yine orman mühendisleri tarafından takip edildiğini söylemek mümkündür.

Yukarıda ifade edilenlere ek olarak, 6200 Sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun'un 21. maddesi; 2 nci maddenin a, b, c, d, ve f fıkralarına¹⁴ giren işlerin ele alınması ve bunların inşa sıraları Başbakanlık, Maliye ve Gümrük, Bayındırlık ve İskan, Sanayi ve Ticaret, Tarım Orman ve Köy İşleri ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları temsilcilerinin katılımıyla işin verimliliği veya ele alınmalarındaki zorunluluk bakımından sıralanıp tespit edilir hükmünü taşımakta, 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununun 5 maddesi de, orman bölgelerinde veya sulama tesislerinin bulunduğu sularda su ürünleri istihsalinde bulunacak ruhsat tezkeresi sahiplerini, ruhsatlarını mahalli orman teşkilatına kontrol ettirmek zorunda olduklarını belirtmektedir (Dorusöz, 1997).

2.4 Çevresel etki değerlendirmesi

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED), gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ya da olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmalardır¹⁵. Çevresel Etki Değerlendirmesi, 16.12.2003 tarihinde yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği hükümlerince yapılır. Değerlendirme sürecinde halkın katılımının önemli olduğu toplantılar, yönetmeliğin 9/c maddesi gereğince İl Çevre ve Orman Müdürünün veya görevlendireceği bir yetkilinin başkanlığında yapılır. Yönetmeliğin Ek-I Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler Listesinin 17. maddesi "Orman ürünleri ve selüloz tesisleri"¹⁶ ni, Ek- II Seçme,

¹³ Madde 5- Sulak alanların korunmasında aşağıdaki ilkelere uyulması zorunludur.a) Sulak alanların kirletilmemesi, doğal yapılarının ve ekolojik karakterlerinin korunması zorunludur. Her türlü arazi ve su kullanım planlamalarında, sulak alanların işlev ve değerlerinin korunması esastır.b) Sulak alanlarda biyolojik çeşitliliğin korunması ve geliştirilmesi için gerekli tedbirler alınır.c) Sulak alanların akıcı kullanımı ile uyumlu, korunmalarına ve geliştirilmelerine katkı sağlayacak faaliyetler desteklenir ve teşvik edilir.d) Ekolojik karakteri bozulmuş sulak alanların rehabilitasyonu sağlanır.e) Kurutulmuş sulak alanların teknik ve ekonomik olarak uygun olanlarının geri kazanımı için gerekli tedbirler alınır.f) Ramsar Listesinde yer alsın veya almasın uygun sulak alanlarda su kuşları popülasyonlarının artırılması sağlanır (Anonim, 2006 i)

¹⁴ MADDE 2 - Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü'nün vazife ve yetkileri şunlardır:

- Taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesisler meydana getirmek;
- Sulama tesislerini kurmak, sulama sahalarında mevcut parsellerin tamamı veya aksamını gösterir harita ve planları yapmak veya yaptırmak ve icabı halinde kadastrosunu yaptırmak;
- Bataklıkları kurutmak;
- a, b, c, fıkralarındaki faaliyetlerle ilgili olmak şartıyla sudan ve zaruret halinde yardımcı diğer kaynaklardan enerji istihsal etmek;
- Akarsularda ıslahat yapmak ve icabedenleri seyrüsefere elverişli hale getirmek (Anonim, 2006 k).

¹⁵ 16.12.2003 tarihli Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği md 4 (Anonim, 2006 i)

¹⁶ 17- Orman ürünleri ve selüloz tesisleri

- Selüloz üretim veya işleme tesisleri, selüloid üretim veya işleme tesisleri,
- Kereste veya benzeri lifli maddelerden kağıt hamuru üretim tesisleri,

Eleme Kriterleri Uygulanacak Projeler Listesi, Tarım, orman, su kültürü ve gıda bölümünün 16/p) maddesi ise "Orman alanlarının başka amaçla kullanıma dönüştürülmesi projeleri" kısmını oluşturmaktadır. Özellikle 16/p) maddesinin ormancılık çalışmaları açısından çok hassas bir konuyu oluşturduğu açıktır. Böylesine, önemli bir hususun orman mühendisliği çalışma konusu dışında olduğunu ileri sürmek mümkün değildir. Kaldı ki yine aynı yönetmeliğin EK V kısmında yer alan projelere ilişkin yapılacak çalışmalar sırasında başvurulması gereken mevzuat ve duyarlı alanlar dökümü¹⁷ incelendiğinde büyük bölümünün orman mevzuatı ve konusu olduğu açık bir şekilde görülmektedir.

- 200 ton/gün ve üzeri kapasiteli her çeşit kağıt, karton veya mukavva üretim tesisleri (Anonim, 2006 1)
- Ülkemiz mevzuatı uyarınca korunması gerekli alanlar
  - 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu'nun 2. maddesinde tanımlanan ve bu kanunun 3. maddesi uyarınca belirlenen "Millî Parklar", "Tabiat Parkları", "Tabiat Anıtları" ve "Tabiat Koruma Alanları",
  - 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu uyarınca Orman Bakanlığı'na belirlenen "Yaban Hayatı Koruma Sahaları ve Yaban Hayvanı Yerleştirme Alanları",
  - 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 2. maddesinin "a - Tanımlar" bendinin 1.,2.,3. ve 5. alt bentlerinde "Kültür Varlıkları", "Tabiat Varlıkları", "Sit" ve "Koruma Alanı" olarak tanımlanan ve aynı kanun ile 3386 sayılı kanunun (2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddelerin Eklenmesi Hakkında Kanun) ilgili maddeleri uyarınca tespiti ve tescili yapılan alanlar,
  - 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu kapsamında olan Su Ürünleri İstihsal ve Üreme Sahaları,
  - 4/9/1988 tarihli ve 19919 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği'nin 17 nci ve 17/1/1999 tarihli ve 23742 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelikle değişik 18.,19. ve 20. maddelerinde tanımlanan alanlar,
  - 2/11/1986 tarihli ve 19269 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği'nin 49. maddesinde tanımlanan "Hassas Kirlenme Bölgeleri",
  - 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 9. maddesi uyarınca Bakanlar Kurulu tarafından "Özel Çevre Koruma Bölgeleri" olarak tespit ve ilan edilen alanlar,
  - 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'na göre koruma altına alınan alanlar,
  - 6831 sayılı Orman Kanunu gereğince orman alanı sayılan yerler,
  - 3621 sayılı Kıyı Kanunu gereğince yapı yasağı getirilen alanlar,
  - 3573 Sayılı Zeytinliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanunda belirtilen alanlar,
  - 4342 sayılı Mera Kanununda belirtilen alanlar,
  - 30.01.2002 tarih ve 24656 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği"nde belirtilen alanlar,
- Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler uyarınca korunması gerekli alanlar
  - 20/2/1984 tarih ve 18318 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi" (BERN Sözleşmesi) uyarınca koruma altına alınmış alanlardan "Önemli Deniz Kaplumbağası Üreme Alanları"nda belirtilen I. ve II. Koruma Bölgeleri, "Akdeniz Foku Yaşama ve Üreme Alanları"
  - 12/6/1981 tarih ve 17368 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Akdeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi" (Barcelona Sözleşmesi) uyarınca korumaya alınan alanlar,
- 23/10/1988 tarihli ve 19968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Akdeniz'de Özel Koruma Alanlarının Korunmasına Ait Protokol" gereği ülkemizde "Özel Koruma Alanı" olarak belirlenmiş alanlar,
- 13/9/1985 tarihli Cenova Bildirgesi gereği seçilmiş Birleşmiş Milletler Çevre Programı tarafından yayımlanmış olan "Akdeniz'de Ortak Önemli Sahip 100 Kıyasal Tarihi Sit" listesinde yer alan alanlar,
- Cenova Deklarasyonu'nun 17. maddesinde yer alan "Akdeniz'e Has Nesli Tehlikede Olan Deniz Türlerinin" yaşama ve beslenme ortamı olan kıyasal alanlar,
- 14/2/1983 tarih ve 17959 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Dünya Kültür ve Tabiat Mirasının Korunması Sözleşmesi"nin 1. ve 2. maddeleri gereğince Kültür Bakanlığı tarafından koruma altına alınan "Kültürel Miras" ve "Doğal Miras" statüsü verilen kültürel, tarihi ve doğal alanlar,

Bu konuyla ilgili son olarak Çevre ve Orman Bakanlığı Taşra Teşkilatının Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin Doğa Koruma ve Milli Parklar Mühendisliği görevleri hakkındaki 17/b maddesinin “ön ÇED raporlarına ve halk katılım toplantılarına teknik bir elemanın katılımını sağlamak, toplantıda alınan kararlar doğrultusunda; milli parklar, tabiat parkları, tabiat koruma alanları, tabiat anıtları, mesire yerleri, av-yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları, örnek avlaklar, üretim istasyonları ile yerleri, orman içi su kaynakları, sulak alanlar ve hassas bölgeler ile ilgili rapor hazırlamak veya hazırlatmak” (Anonim 2006f) şeklinde bir hüküm olduğunu belirtmekte de yarar görülmektedir.

2.5 Milli parklar, orman içi dinlenme, mesire yerleri ve kent ormancılığı

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 25. maddesi “Orman Genel Müdürlüğü; mevki ve özelliği dolayısıyla lüzum göreceği ormanları ve orman rejimine giren sahaları; bilim ve fennin istifadesine tahsis etmek, tabiatı muhafaza etmek, yurdun güzelliğini sağlamak, toplumun çeşitli spor ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak, turistik hareketlere imkan vermek maksadıyla, milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma sahaları ve orman mesire yerleri olarak ayırır, düzenler, yönetir ve gerektiğinde işletir veya işletirir” hükmündedir (Aras, 2002). 7 Mayıs 1952 tarihli Devlet Orman İşletmesi ve Döner Sermayesi Yönetmeliği'nin Devlet Orman İşletmelerinin amaç ve görevlerinin belirtildiği 1/a maddesinin son cümlesi ise “orman içinde mesire yerleri açmak, geliştirmek ve işletmek; özel kanun ve tüzüklerle verilen sair görevleri ve ormana ilişkin bütün işlem ve hizmetleri görmek ve başarmaktır” şeklindedir (Mestav, 2001).

Diğer taraftan, 4856 Sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun'un, Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü (DKMPGM) görevleri bölümünün yer aldığı 13/a maddesi; “Millî parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları ve yeterli mesire yerlerinin ayrılması, korunması, plânlanması, düzenlenmesi, geliştirilmesi, tanıtılması, yönetilmesi, işletilmesi ve işletirilmesi ile ilgili işleri yürütmek” hükmündedir (Anonim 2006h). Buradan da anlaşılacağı üzere, gerek OGM gerekse DKMPGM'nde görev alan ve temel meslek grubunu orman mühendislerinin oluşturduğu meslek grubunun orman mevzuatı açısından millipark, orman içi dinlenme ve mesire yerleri hakkında düzenlemeler yapmasını yasal zorunluluk haline getirmiş ve bu konuda çalışmalar yapmalarını emretmiştir.

Kent ormanlarına ilişkin olarak ise öncelikle söylenmesi gereken, bunların tabii olduğu özel yasal bir düzenlemenin bulunmadığıdır. Bugün kent ormanları olarak belirlenen yerler orman içi dinlenme ve mesire yerleridir. Bu alanların halen orman

rejimine tabi yerler olması nedeniyle orman içi dinlenme ve mesire yerleri için yukarıda ifade edilen gerekçeler kent ormanları için de aynen geçerlidir.

2.6 Entegre havza ıslahı ve kırsal kalkınma planlaması

Ülkemizde, 7328 adet orman içi köyde yaklaşık 2.529.000 kişi, 12.249 adet orman kenarında bulunan köyde yaklaşık 4.850.000 kişi yaşamaktadır (Konukcu, 2001). Orman köylerinin %17'si kıyı, % 69'u dağlık, %14'ü plato bölgelerinde bulunmaktadır (Orman Genel Müdürlüğü Orman Koruma ve Yangınla Mücadele Dairesi Başkanlığı Orman Koruma 2001 Değerlendirme Raporu, 2001). % 20'si afete maruz kalan köylerdir, bu sahalarda tarım ve hayvancılık yapılamamaktadır (VIII. 5. Yıllık Kalkınma Planı 2000). %58'i yakacak odun ihtiyacı açısından tamamen ormanlara muhtaçtır. %84'ü düşük gelir düzeyindedir ve fert başına düşen gelir GSMH ortalamasının çok altındadır (VIII. 5. Yıllık Kalkınma Planı. 2000). Gizli işsizlik %60 olup 3192 köyün yerinde kalkındırılması mümkün görülmemektedir (Orman Genel Müdürlüğü Orman Koruma ve Yangınla Mücadele Dairesi Başkanlığı Orman Koruma 2001 Değerlendirme Raporu, 2001).

Yukarıda yazılı istatistik verilerden de anlaşılacağı üzere orman köylüsü, diğer bir deyişle kırsal kesim, devletin desteğine muhtaç kesimlerden biridir. Devlet bu kesimin ihtiyacını orman idareleri marifetiyle gidermektedir. Söz konusu ihtiyaçlar için Çevre ve Orman Bakanlığı bünyesinde Orman-Köy İlişkileri Genel Müdürlüğü kurularak orman köylülerinin kalkındırılması konusunda hizmetler verilmiş ve halen verilmektedir. Ayrıca orman köylülerinin kalkındırılmasına yönelik yasal düzenlemelerle de yapılarak mevcut duruma yasal boyut kazandırılmıştır. Bu yasaların en önemlisi “nakline karar verilen orman içi köyler halkının yerleştirilmesi suretiyle, orman sınırları dışına çıkartılmış ve çıkartılacak yerlerin değerlendirilmesi amacıyla çıkarılmış 1983 tarihli 2924 Sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun ve 15/07/1997 tarih ve 97/9637 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Yönetmelik'tir

Yukarıda belirtilen kanuna ek olarak 4856 Sayılı Kanunun, Orman-Köy İlişkileri Genel Müdürlüğü'nün görevleri konu başlıklı 12/a. maddesi “Ormanların korunması, geliştirilmesi ve genişletilmesini gerçekleştirmek, orman içinde veya bitişiğindeki köylülerin sosyal ve ekonomik gelişmelerini sağlamak maksadıyla; kalkınma havzalarında, etüt, araştırma, plân ve projeler hazırlamak ve bunları uygulamak, her türlü kredi ve yardım kaynaklarının bu hizmetlere yöneltilmesini temin etmek ve ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak” (Anonim 2006h) hükmü ile adı geçen genel müdürlüğün görev sınırlarını belirtmiştir. Genel olarak çizilen bu çerçeve 1.5.2003 tarihli Çevre ve Orman Bakanlığı Merkez Teşkilatının Görevleri ve Çalışma Esas ve Usulleri Hakkındaki Yönetmeliğin 28. maddesi¹⁸ ile derinleştirilmiştir. Planlama Daire

d) 17/05/1994 tarih ve 21937 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öne Sahip Sulak Alanların Korunması Sözleşmesi” (RAMSAR Sözleşmesi) uyarınca koruma altına alınmış alanlar (Anonim, 2006 l).

¹⁸ a) Genel Müdürlüğün görevlerinin yerine getirilmesi için çalışma esaslarını tespit etmek, bu esaslara uygun olarak ana hizmet politikasının ve planlarının hazırlanmasına yardımcı olmak,

Başkanlığının görevlerinin belirtildiği ilgili madde, Entegre Havza Islahı ve Kırsal Kalkınma Planlama konularında yapılan ve yapılacak işleri detaylı bir şekilde yazmıştır.

Sonuç olarak, gerek 6831 sayılı Orman Kanununun 2/a ve 31-40 maddeleri gerekse 2924 ve 4856 Sayılı Kanunlar ve ilgili yönetmelikler uyarınca, orman köylülerinin ormancılığın başlıca konularından biri olduğu açıktır. Ormancılık hizmetleri esnasında orman idarecileri ile zaman zaman birlikte hizmet veren bu kesimin, orman mühendisliği çalışma konusu dışında olduğunu düşünmek maalesef hakkaniyet sınırlarını zorlamak olarak ifade edilebilir.

2.7 Biyosfer rezervleri ve biyotopların kurulması

Biyosfer rezervleri ve biyotop alanlarının kurulması konusu ile ilgili olarak yapılan eleştirilerde öncelikle hak verilmesi gereken konu biyotop kavramının “biyotop alanları” şeklinde kullanılmasının anlam açısından doğru olmadığıdır. Çünkü biyotop; Yabani bitki ve hayvan türlerinin doğal yaşam alanları ve yerleridir¹⁹. Yani kendisi bir mekanı tarif etmektedir. Ancak burada unutulmaması gereken husus biyotop teriminin kullanıldığı (özellikle Natura 2000 Avrupa Korunan alanlar ağı) yerlerdir. Biyotop terimi kullanılış itibarı ile genellikle koruma kavramı ile birlikte anılmaktadır.

Bilindiği gibi koruma altına alınan yerler üzerinde kanuni olarak herhangi bir fiziksel düzenlemenin yada planlamanın yapılması olanaklı değildir. Biyotop tanımından da anlaşılacağı üzere biyotopların bulunabileceği başlıca yer ormanlardır. 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 6. maddesi açıktır. Bu hükme göre “Devlet ormanlarına

b) Uzun vadeli ve kalkınma planları ile yıllık programlarda öncelikle yer alması gerekli görülen hizmet ve önlemlerle ilgili temel politikaların ilmi araştırma esaslarına göre tespitini sağlamak, buna göre ortaya çıkan aksaklıkları ve alınacak önlemleri Genel Müdürlüğe sunmak,

c) Hizmet ve faaliyetlerin ekonomik ve dengeli yürütülmesi için insan, para ve malzeme kaynaklarının en uygun ve verimli kullanılmasını sağlayacak şekilde Genel Müdürlük bütçesini plan ve program esaslarına göre hazırlamak, ödenek tahsislerini yapmak, bütçe uygulamalarını takip etmek ve değerlendirmek,

d) Orman köyleri kalkınma havzaları için bölge, il veya ilçe bazında yapılacak kalkınma planlarının esaslarını milli plan ilkeleri ve hükümet programları doğrultusunda belirlemek, planları yapmak, yaptırmak, değerlendirmek, onaylamak ve uygulamaları takip etmek,

e) Uygulamalarla ilgili istatistik bilgileri toplamak ve değerlendirmek,

f) Genel Müdürlüğün organizasyonu ve metod konuları ile ilgili çalışmalar yapmak bu hususta teklifte bulunmak, kurum içi ve kurum dışı kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,

g) Bölgesel ve ülke bazında dış ve iç kaynaklı plan ve sektörel projeler yapmak, yaptırmak, uygulamaları izlemek, sonuçları değerlendirmek,

h) Orman köylerinin ve orman köyleri kalkınma havzalarının tespiti işlemlerinin yapılmasını ve onaylanmasını sağlamak, öncelik sıralarını belirlemek,

ı) Genel Müdürlüğün perspektif çalışma programlarını yapmak,

j) Diğer ülkelerdeki orman köyleri için uygulanmakta olan kalkınma model ve esasları konusunda inceleme ve araştırma yapmak, sonuçlarını değerlendirmek,

k) Genel Müdürlüğün hizmetlerine yönelik her türlü etüt, envanter ve istatistik çalışmalarının programlanması için ilgili kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,

l) Orman Köylüleri Kalkınma Hizmetlerine İlişkin Esas ve Usullerin 5 inci maddesinde belirtilen gelirlerin tahsil işlerini takip etmek ve koordinasyonunu sağlamak,

m) Genel Müdürlükçe verilen benzeri görevleri yapmak (Anonim, 2006f).

¹⁹ Hazırlanmakta olan Biyoçeşitlilik ve Doğa Koruma Kanunu Taslağı md 20

ve Devlet ormanı sayılan yerlere ait her çeşit işler Orman Genel Müdürlüğünce yapılır ve yaptırılır”. Sonuç olarak biyotopların orman mühendisliği meslek konusu olmadığını iddia etmek bilimsel ve hukuki gerçeklere uygun düşmemektedir.

Biyosfer Rezervi; Uluslararası öneme sahip ve UNESCO'nun İnsan ve Biyosfer (MaB=Man and Biosphere) Programı içerisinde yer alan karasal ve/veya kıyı ekosistemlerine sahip yerlerdir. Biyosfer rezervleri biyolojik çeşitliliğin korunması, ekonomik kalkınma ve kültürel değerlerin devamlılığı arasındaki çatışmaların sürdürülebilir şekilde çözümlenmesine dönük temel bir yaklaşımdır. Biyosfer rezervleri biyolojik çeşitliliğin korunması, ekonomik kalkınma ve kültürel değerlerin korunmasına dönük uygulamaların denendiği, seçildiği, sunulduğu ve geliştirildiği alanlardır. Biyosfer rezervlerinin üç temel işlevi vardır (Anonim, 2006 m).

Koruma; genetik varyasyonların, türlerin, ekosistemlerin ve peyzajların korunmasına katkıda bulunmak,

Kalkınma; ekonomik kalkınmayı ve insan gelişimini sürdürülebilir şekilde sosyo-kültürel ve ekolojik olarak desteklemek,

Lojistik; yerel, ulusal ve küresel ölçekte doğa koruma ve kalkınma çabalarına dönük bilimsel araştırma, izleme, eğitim ve bilgi değişimini desteklemek (Anonim, 2006 m).

Biyosfer rezervleri her ülkenin iç hukukuna göre belirlenmekte ve yönetilmektedir. Bazı ülkeler biyosfer rezervleri için özel yasalar çıkarmakta, bazıları ise doğa koruma ile ilgili mevcut yasalarından yararlanmaktadır. Ayrıca yasal açıdan koruma altında olan yerlerin biyosfer rezervi olarak belirlenmesi tercih edilen bir yöntemdir. Bir biyosfer rezervi üç bölümden meydana gelmektedir; mutlak koruma zonu (core area), tampon zon (buffer zone) ve geçiş zonu/gelişme zonu (transition area)'dur (Şekil-2). Bunlardan yalnızca mutlak koruma zonunun yasal olarak koruma altına alınması gerekmektedir. Dünyadaki birçok biyosfer rezervi diğer yasalarla koruma altına alınmış alanları (Milli Park, Dünya Miras Alanları, Ramsar Alanları gibi) kapsamaktadır (Anonim, 2006 m).

UNESCO'nun MaB programını geliştirdiği günden itibaren ülkemiz bu programı dikkatle izlemiş, MaB açısından büyük öneme sahip MaB Akdeniz Bölge toplantısı da 1977 yılında Side (Antalya'da) de yapılmıştır. Bunun yanı sıra Türkiye, MaB programınca düzenlenen birçok uluslararası toplantıya da katılmıştır. Ayrıca Side toplantısında ülkemizden biyosfer rezervi olarak belirlenecek yerlerin bir listesi de UNESCO'ya sunulmuştur (Anonim, 2006 m).

Yukarıda da belirtildiği üzere biyosfer alanları Milli Parklar, Dünya Miras Alanları ve Ramsar Alanları gibi orman mevzuatına konu yerlerdir. Bununla beraber 1977 yılında yapılan toplantı, Orman Bakanlığı tarafından organize edilmiş ve o dönemde orman mühendisi olarak görev yapan katılımcıların çalışmaları sonucu gerçekleştirilmiştir. Ayrıca konuyla ilgili olarak belirtilmesi gereken son husus ise biyosfer rezervleri için tespit edilen 3 temel işlevin ancak köklü organize ve tecrübe sahibi bir meslek disiplini tarafından uygulanabileceğidir.

2.8. Peyzaj planlaması ve uygulaması

Kanunda orman mühendisinin de çalışma alanları içerisinde gösterilen ve yoğun eleştiri alan "peyzaj planlama ve uygulama" konusu da bilimsel ve mesleki gerekliliklere aykırı olmayıp diğer meslek disiplinleri için asla bir hak kaybını içermemektedir. Nitekim kanunda yapılan son değişiklikle 1989 yılına kadar olan dönem için orman mühendislerine peyzaj planlama ve uygulama yetkisi verilmekte bu tarihten sonra ise sadece proje uygulama yetkisi verilmektedir. 4 yıllık lisans eğitimi sırasında ağırlıklı olarak bu konularda ders alan bir meslek grubunun proje uygulamaları içerisinde olmasının da eleştirilmesi meslek tutuculuğundan başka bir şey değildir. Nitekim peyzaj planlama konusu Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkileri Hakkında Tüzük²⁰ ile ziraat mühendislerinin çalışma alanları arasında da gösterilmektedir. Söz konusu tüzük, Danıştay'ın incelemesinden geçtikten sonra Bakanlar Kurulu tarafından yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Böyle bir incelemeden geçerek yürürlüğe giren genel düzenleyici işlem için "yetki gaspı" suçlamasında bulunulmasının hukuk anlayışı ile çeliştiği açıktır.

3. Çeşitli Ülkelerde Orman Mühendiliği Çalışmaları ve Çalışma Konuları

Çalışmada örnek teşkil etmesi açısından çeşitli ülkelerde çalışan orman mühendislerinin çalışmaları ve çalışma konularına ilişkin açıklamalar yapılmıştır.

3.1. Kanada

Dünya ölçeğinde orman mühendislerinin görev alanı çalışma konularının çeşitliliği konusunda ormancılık sektöründe önde gelen ülkelerden Kanada'yı örnek vermek yerinde olacaktır²¹. Kanada da orman mühendisliği adı altında tek bir bölüm vardır. Bunun dışındaki tüm eğitimler alt başlıklar halinde verilmektedir.

Mezunları orman ve orman ürünleri, orman yönetimi, orman ve çevre, orman ve insan ilişkileri gibi çok çeşitli alanlarda uzmanlaşmış, ulusal ve uluslararası şirketlerde, kendi kurdukları sektöre yönelik danışmanlık şirketlerinde ve devlet kadrolarında yer almaktadır (Anonim, 2006 n).

Daha geniş bir anlatımla mezunlar; orman, park, orman alanları, ulusal ve uluslararası şirketlerde, yerel yönetimlerde, orman ürünleri üretim endüstrisinde ve

üniversitelerde; danışman, araştırmacı, orman alanları yöneticisi, eğitimci, şirket sahibi, veri analizcisi ve plan-proje yöneticisi, proje mühendisi, orman yöneticisi, çevre planlamacısı, araştırmacı bilim adamı, vahşi yaşam biyoloğu ve araştırmacı olarak çalışmaktadırlar.

Çalıştıkları projeler: (Özel şirketlerde ya da kendi firmalarında);

Yangın koruma yönetimi üzerine finansal proje geliştirme, ormancılık şirketleri için iş (business) planı geliştirme, ağaç hastalıkları, ağaç sahibi olan tek tek bireylerden, uluslararası şirketlere kadar ağaç sağlığı hakkında danışmanlık, orman düzenlemesi, hangi bölgelerde kesim yapılacağı üzerine çalışmalar, orman hidrolojisi, kullanılan orman alanı ve su ilişkisi, lise öğrencileri ve öğretmenleri için orman ve ağaçlar üzerine çalıştaylar, tanıtımlar, etüdler, orman araştırma projeleri için data toplama ve analiz etme, orman sektörü için software geliştirme, orman alanlarının gerektiği ve doğru şekilde kullanımını kontrol etmek amaçlı bilgisayar destekli harita yapımı ve kullanımı olarak sıralanmaktadır.

3.2. Fransa

Fransız Orman Mühendisleri, çevresel sorunlara kısa ya da uzun süreli çözümler bulmak amacıyla eğitilmektedirler (Anonim, 2006 o).

Fransa'da mühendislik eğitimi; "baccalauréat" (bakalorya) isimli lise sonrası sınavlardan sonra 5 yıl sürmektedir. İlk iki yıl fen bilimleri alanında eğitim alındıktan sonra ulusal bir sınava girilmekte ve sonuçlarına göre uzmanlaşılacak olan mühendislik dalı üzerinde 3 yıl eğitim alınmaktadır.

Orman Mühendisliği mezunları su alanlarda çalışmalarına devam etmektedirler;

Devlete ait ormanların düzenlenmesi (management), doğal kaynaklar Düzenlenmesi, özel ormanlar düzenlenmesi, bilimsel araştırma (Research), ağaç ve ahşap işleme endüstrisi, öğretmenlik, orman işleri yönetimi, özel ve kamuya ait orman ve alanlarda ve yurtdışında tropikal ormanlarda, ormanlar, doğal kaynaklar, yeşil alanlar, orman ürünleri üretimi, park, bahçe ve çevre düzenleme gibi alanlarda mühendis, uzman, yönetici olarak çalışmaktadırlar.

Tarım ve Çevre Bakanlığı'nda, Ulusal Ormanlar Ofisi'nde (ONF: Office National de Forêts) (Resmi Kurum), Orman Alanları Merkezinde (CRPF: Centre National Professionnel de la Propriété Forestière), doğal parklar, koruma alanı altındaki topraklar, araştırma ve geliştirme merkezleri, kurumlar, eğitim kurumları, belediyeler, orman alanındaki kurum ve kuruluşlar, uluslararası kurum ve kuruluşlar da orman mühendislerinin çalıştıkları yerlerdendir (Anonim, 2006 o).

3.3. İngiltere

Orman mühendisliği eğitimi İngiltere'de çok yaygın bir eğitim değildir. Sadece 6 üniversitede mühendislik eğitimi verilmektedir (Anonim, 2006 p)

²⁰ Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 18/12/1991, No: 91/2526 Dayandığı Kanunun Tarihi : 6/5/1960, No: 7472

Yayımlandığı R.Gazetinin Tarihi : 24/1/1992.

²¹ Bu sektörde yıllık 8 milyar dolarlık maaş ödemesi yapılmakta ve Kanada'daki her 17 işten 1 tanesi ormancılık sektöründedir.

Öğrenciler; İngiltere ve yurtdışında orman ve ormanlık alanlar yönetimi alanında kariyer sahibi olabilecek şekilde eğitilmektedirler (Anonim, 2006 p). Mezunlar özellikle; İngiltere Orman Komisyonunda, Ormanlık Alanlar Müdürlüğünde, özel sektörde, belediyeler ve yerel yönetimlerde, danışmanlık firmalarında çalışmakta ya da kendi işlerini yapmaktadırlar. Küçük bir kısmı da yurtdışında gönüllü kurum ve kuruluşlarda ücretli ya da gönüllü olarak çalışmaktadır (Anonim, 2006 r).

En büyük işveren özel sektördür. Mezun olan öğrencilerin % 40'ı özel sektörde, % 25'i İngiltere Orman Komisyonunda (devlet kuruluşu) işe girmektedir. Mezunların % 40'ı ise orman işletmeciliği alanında çalışmakta olup işsizlik çok düşük orandadır (Anonim, 2006).

3.4. Norveç

Norveç'in topraklarının % 40'ı orman ve ormanlık alan ile çevrilidir. Avrupa'da sadece Rusya, Finlandiya ve İsveç'te, Norveç'e oranla kişi başına düşen ormanlık alan yüzdesi fazladır.

Norveçte orman mühendisliği eğitimi, devlet, bölge ve belediye orman yönetimi alanındadır. Ayrıca özel orman sahiplerine hizmet verebilmek üzere eğitim almaktadırlar. Bunların dışında; kooperasyonlarda, orman endüstrisinde, ayrıca orman ve orman ürünleri ile ilgili diğer alan ve organizasyonlarda görev almaktadırlar. Bazı mezunlar kendi yerlerini açmaktadırlar. Ayrıca bu alanda öğretmenlik yapmakta ya da doktora yaparak araştırma alanlarında çalışmaktadırlar (Anonim, 2006 t).

3.5. Almanya

Almanya'da ise orman mühendisliği eğitimi veren üniversitelerde toprak bilimi ve orman beslenmesi, orman çalışmaları ve yararlanma birimi, orman botanigi ve ağaç fizyolojisi, orman ekonomisi ve uzaktan algılama, arazi kullanma politikası, pazarlama ve ormancılık tarihi, orman politikası, vahşi yaşam ekolojisi ve yönetimi, orman zoolojisi, hidroloji, peyzaj yönetimi, meteoroloji, fiziksel coğrafya, kültürel coğrafya, vejetasyon bilimiyle silvikültür, orman biyometrisi bölümü ile orman gelişimi bölümleri mevcut olup bu bölümler kapsamındaki dersler okutulmaktadır (Anonim 2006 u).

4. Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, Kanun ile orman mühendisliği mesleğinin çalışma alanları belirlenirken ülke ve dünya ölçeğinde değişen ve gelişen dengeler de gözönünde bulundurularak bir düzenleme yapılmaya çalışılmıştır. Bu şekilde bazı çalışma konusu örtüşmeleri ve yetki ihtilafları olması doğaldır. Çeşitli ülke örneklerinde de görüleceği üzere her mesleğin çok keskin çizgilerle birbirinden ayrıldığı döneme ait anlayış artık ortadan kalkmakta ve doğa ile ilgilenen meslekler başta olmak üzere artık pek çok meslek grubu birlikte çalışmakta hatta çalışmak zorunda kalmaktadır.

Doğa bilimleri gibi pek çok unusun etkileşimde olduğu alanlarda bu tür kesişmelerin daha da fazla olması kaçınılmazdır. Bu nedenle ortak çalışma alanları "yetki gasbı", "hak kaybı" gibi nitelere konu olmamalıdır. Zira orman mühendisinin bir alanda çalışabilmesi diğer meslek gruplarının bu alandan çekilme zorunluluğu şeklinde değil aksine multidisipliner bir anlayışın ürünü gibi algılanmalıdır. Kanun ile devletin gözetiminde çalışan hak, yetki ve sorumlulukları açıklığa kavuşturulmuş orman mühendislerine istihdam olanakları sağlanmış olacaktır. Ormancılık hizmetlerinin serbest rekabet ortamı açısından kalitesi yükselecektir. Fakat, orman mevzuatının tamamen devlete özgülediği hükümler hizmet alımı şeklinde özel sektöre yaptırılmamalıdır.

Koruma, denetim, büyük ölçekli planlama (sektörel makro planlama) mutlaka orman idaresinin elinde olmalıdır.

Kaynaklar

- Anonim, 2006; www.tbmm.gov.tr Ziyaret Tarihi: 11.07.2006
 Anonim, 2006a; www.tmmob.org.tr Ziyaret Tarihi: 22.07.2006
 Anonim, 2006b; www.zmo.org.tr Ziyaret Tarihi: 14.07.2006
 Anonim, 2006c; www.rega.basbakanlik.gov.tr Ziyaret Tarihi: 11.07.2006
 Anonim, 2006d; www.baoram.gov.tr Ziyaret Tarihi: 30.06.2006
 Anonim, 2006e; www.egeorman.gov.tr/topraklab Ziyaret Tarihi: 14.07.2006
 Anonim, 2006f; www.kazanci.com.tr Ziyaret Tarihi: 22.07.2006
 Anonim, 2006g; <http://www.toprak.org.tr> Ziyaret Tarihi: 30.06.2006
 Anonim, 2006h www.cevreorman.gov.tr Ziyaret Tarihi: 01.07.2006
 Anonim, 2006 i www.ogm.gov.tr Ziyaret Tarihi: 06.07.2006
 Anonim, 2006 j www.milliparklar.gov.tr Ziyaret Tarihi: 14.07.2006
 Anonim, 2006 k www.dsi.gov.tr Ziyaret Tarihi: 01.07.2006
 Anonim, 2006 l; www.cedgm.gov.tr Ziyaret Tarihi: 10.07.2006
 Anonim, 2006 m; www.edirne-cevreorman.gov.tr Ziyaret Tarihi: 14.07.2006
 Anonim, 2006 n; www.canadianuniversities.net Ziyaret Tarihi: 10.07.2006
 Anonim, 2006 o; www.engref.fr/fif.htm Ziyaret Tarihi: 01.07.2006
 Anonim, 2006 p; www.forestry.gov.uk Ziyaret Tarihi: 01.07.2006
 Anonim, 2006 r; www.uclan.ac.uk/facs/science/forestry/ Ziyaret Tarihi: 30.06.2006
 Anonim, 2006 s; www.bfafh.de Ziyaret Tarihi: 10.07.2006
 Anonim, 2006 t; www.umb.no Ziyaret Tarihi: 11.07.2006
 Anonim, 2006 u; www.ffu.uni-freiburg.de Ziyaret Tarihi: 22.07.2006
 Aras, C., 2002. Açıklamalı- İhtihatlı Orman Kanunu, Adil Yayınevi, Ankara. ISBN 975-6449-40-7.
 Dorusöz, M.E., 1997, Sular Hukuku, Yetkin Yayınevi, Ankara
 Güler, Ç. ve Z. Çobanoğlu, 1998., Çevre Mevzuatı, Güneş Kitabevi, Ankara)
 Konukcu, M., 2001. Ormanlar ve Ormancılığımız, Devlet Planlama Teşkilatı Yayını, No; 2630, Ankara. ISBN 975-19-2875-3.

Mestav, M. 2001. Açıklamalı- İctihatlı Orman Kanunu ve İlgili

Mevzuat, Yayın Matbaacılık, Ankara. ISBN 975 975664-0-4.

Orman Genel Müdürlüğü Orman Koruma ve Yangınla Mücadele Dairesi

Başkanlığı Orman Koruma 2001 Değerlendirme Raporu. 2001. Orman Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara.

VIII. 5. Yıllık Kalkınma Planı, 2000. Ormancılık Özel İhtisas Raporu, Ankara, Devlet Planlama Teşkilatı Yayını, Ankara. ISBN 975-19-2555-X.